



Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

25 mei,
16.15-16.45

5.1.2e

STAATSSECRETARIS

Langdurige Zorg
Directie Jeugd

Ontworpen door

5.1.2e

M + 5.1.2e
5.1.2e@minvws.nl

Datum

18 mei 2021

Zaaknummer

1009353

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Betreft Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd
Vergaderdatum en -tijd 25 mei 2021 16.15- 16.45 uur
Vergaderplaats Digitaal

Paraaf directeur

Paraaf DGLZ

5.1.2e

1 Aanleiding en doel overleg

U heeft eerder samen met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gesproken met programmaDG Samenleving en COVID-19 over de inhoudsopgave van de Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd. Inmiddels ligt er een eerste concept. Alhoewel dit concept vooral ten aanzien van de oplossingsrichtingen nog verder uitgewerkt moet worden, hecht de programmaDG Samenleving en COVID-19 eraan om toch al in dit stadium met u van gedachten te wisselen over de stand van zaken.

2 Deelnemers overleg

5.1.2e Samenleving en COVID-19: 5.1.2e en 5.1.2e.
OCW: Minister van Engelshoven, 5.1.2e
5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e
VWS: Naast u, 5.1.2e en 5.1.2e

3 Te bespreken punten

1. Titel en opbouw brief
2. Richting en ambitie van de extra acties
(zie bijlage 1 voor de uitgebreide bespreeknotitie)

4 Advies en toelichting

1. Titel en opbouw brief (bijlage 2 concept Kamerbrief)
2. Richting en ambitie van de extra acties



**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Jeugd

Zaaknummer
1009353

Sterke punten

- U kunt aangeven dat het goed is dat de lopende acties (hoofdstuk 3 Kamerbrief) worden gegroepeerd in de zogeheten "Big Five"; een indeling die jongeren zelf hebben ontwikkeld.
- Alhoewel de lopende acties een mooi overzicht geven van wat er door de verschillende ministeries allemaal wordt gedaan op de verschillende domeinen gericht op jeugd, is de brief wel erg lang.

Dilemma's

- Dit overleg komt voor hoofdstuk 4 en 5 te vroeg omdat aantal zaken nog onvoldoende scherp is uitgewerkt. De oplossingsrichtingen zijn nog niet helemaal helder. De werkgroep moet dit nog verder concretiseren. Verschillende partijen hebben opgaven genoemd, waarbij soms al veel inzet wordt gepleegd, zoals multiproblematiek, maar op andere gebieden is nog extra inzet nodig is. In het proces wordt nu nadere invulling hiervan gezocht.
- Eén van de belangrijkste opgaven is het mentaal welbevinden van jongeren. Hoe versterk je de komende tijd het normale leven van jongeren, hoe zorg je ervoor dat niet te snel wordt geproblematiseerd en tegelijkertijd jongeren wel op tijd worden geholpen? Voor deze opgave staat directie Jeugd aan de lat. Maar, hoe het mentaal welbevinden van jongeren zich ontwikkelt hangt nauw samen met de ontwikkeling op andere thema's, zoals bestaanszekerheid, huisvesting en kansengelijkheid.

Bijlage 1: uitgebreide bespreeknotitie

Bijlage 2: concept Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd

Bijlage 3: planning

Bijlage 4: verslag voortgangsgesprek 23 april

Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd (Deltaplan Jeugd)

**Voortgangsgesprek met sponsors: Staatssecretaris VWS en Minister OCW
Dinsdag 25 april 16.15-16.45 uur**

BESPREEKNOTITIE

Inleiding

De MCC besloot op gezamenlijk voorstel van de Staatssecretaris van VWS en de Minister van OCW op 30 maart om op korte termijn een Kamerbrief op te stellen over de gevolgen van de coronacrisis voor de jeugd, in antwoord op onder meer het rapport van de Jeugd Denktank Corona (JDC) en de motie-Ploumen. Het interbestuurlijke MLT Team Jeugd olv DGSC19 is hiermee belast.

In het vorige gesprek op 23 april heeft u gezamenlijk richting gegeven aan de ambitie, reikwijdte en planning van de Kamerbrief (verslag in bijlage 1). Inmiddels is een eerste concept-versie van de Kamerbrief beschikbaar (bijlage 2). Het is een omvangrijk stuk geworden mede omdat het een volledig beeld geeft van lopend beleid en omdat de JDC-aanbevelingen serieus worden behandeld. Graag zouden we op grond van deze versie de volgende zaken met u bespreken:

1. Opbouw van de brief, en
2. Richting en ambitie voor extra acties

De overall planning is opgenomen in bijlage 3. Belangrijke momenten hierin zijn:

- Gesprek van sponsors met kwetsbare jongeren 9 of 11 juni
- Vervolggesprek met sponsors op 10 juni
- Bespreking met mede-overheden aan Brede Regietafel Sociaal Domein op 15 juni
- Toezenden brief aan de Kamer op 20 juni

Bespreekpunten

Bespreekpunt 1: Titel en opbouw van de brief

In aansluiting op de terminologie van het NP Onderwijs en de VNG-inbreng voor een nieuw kabinet is de werktitel nu Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd.

Zoals eerder besproken gaat de brief achtereenvolgens in op de problematiek en de acties die allemaal al in gang zijn gezet (paragraaf 2, 3 en bijlagen). Dan volgt een beeld van wat jongeren en gemeenten vinden dat er beter of extra moet gebeuren, vanuit de brainstorms en dialogen die zijn en nog worden gevoerd. Daaruit komt een groslijst van mogelijke acties voor de korte en voor de langere termijn. De paragrafen 4 en 5 van de brief bevatten nu nog een mix van rijpe en groene ideeën. De brief gaat niet in op het actuele coronabeleid rond versoepelingen, testen en vaccinaties.

Om de problematiek en ook de lopende acties te groeperen sluiten we aan bij de zogeheten **Big Five**, een indeling die jongeren en gemeenten zelf hanteren en die over de grenzen van departementen heengaan:

- ondersteuning,
- school&werk,
- inkomen&schuld,
- wonen en
- welzijn.

Toekomst voor de jeugd.

is wel relevant! meer sporten,

haar school,

uitgaan,

Vakantie,

ontmoeten

De eventuele aanvullende acties lijken goed onder te verdelen naar **vijf opgaven**, twee meer organisatie-gerichte en drie meer inhoudelijk, die goed aansluiten bij de recente adviezen van de VNG aan het kabinet over herstelbeleid:

1. Integraal (/multiproblematiek)
2. Eigenaarschap (/jongereninspraak) *e*
3. Veerkracht (/mentaal welbevinden)
4. Bestaanszekerheid
5. Kansengelijkheid

Advies:

- Instemmen met de werktitel en de indeling van de brief. Indien hoofdtekst van de brief nu te lang is kan desgewenst het lopend beleid (paragraaf 3) naar een bijlage.
- Instemmen met het presenteren van de problematiek en de lopende acties naar de *Big Five*.
- Instemmen met identificatie van vijf hoofdopgaven.

Bespreekpunt 2: Richting en ambitie van extra acties

Uit de tot dusver ontvangen inbreng van jongeren, gemeenten en andere lokale partijen komt een overkoepelende behoefte om beter in staat te zijn zaken vanuit verschillende domeinen tegelijk of gecombineerd aan te pakken: onderwijs en welzijn, werk en onderwijs, welzijn en wonen enz. Het gaat hierbij onder meer om het kunnen benutten van lessen elders en het bijeenbrengen van verschillende partijen, kennis en geldstromen. Knelpunten voor een integrale aanpak liggen in regelgeving, administratieve verplichtingen en continuïteit. Daarenboven komen meerjarig grote opgaven naar voren op het gebied van kansengelijkheid, bestaanszekerheid, veerkracht en eigenaarschap, en ontvingen we veel ideeën voor extra acties op die gebieden (zie paragraaf 5 van de brief).

In het vorige gesprek op 23 april was het vooruitzicht dat er weinig (financiële) speelruimte voor extra acties zou zijn en dat een beleidsarme brief vooral de bestaande acties zou moeten uitlichten. Inmiddels is duidelijk dat de begroting voor 2022 beleidsrijk zal kunnen zijn, met extra aandacht voor herstelbeleid. De Ministerraad spreekt hier op 28 mei nader over. Dit vooruitzicht biedt mogelijkheden om bepaalde opgaven en acties prominenter in de brief naar voren te brengen.

Advies:

- Gezamenlijk bespreken van de kwestie beleidsarm/beleidsrijk en de implicaties voor:
 - welke nieuwe acties zeker in de brief kunnen worden opgenomen in antwoord op de opgaven, en
 - welke acties zeker geagendeerd moeten worden voor een volgend kabinet.

Titel: Toekomst voor Jeugd oid?

Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd | 18 mei 2021

met zo wddi.

INHOUD

1. INLEIDING	1
2. CORONACRISIS RAAKT JONGEREN HARD	1
2.1. Inleiding	
2.2. Beeld per domein	
o Ondersteuning	
o School en werk	
o Inkomen en schulden	
o Wonen	
o Welzijn	
2.3. Samenvattend	
3. WE ZIJN VOORTVAREND AAN DE SLAG (evt naar bijlage)	5
3.1. Algemene inzet	
3.2. Aanpak per domein	
o Ondersteuning	
o School en werk	
o Inkomen en schulden	
o Wonen	
o Welzijn	
3.3. Samenvattend	
4. MEER SAMENHANG EN DOELGERICHTHEID	15
4.1. Reflectie op ingezet beleid	
4.2. Opgaven	
5. ACTIE VOOR PERSPECTIEF EN HERSTEL	17
5.1. Actie voor de korte termijn	
5.2. Beleidsagenda langere termijn	
6. Tot slot	22

BIJLAGE

1. REACTIE OP SER/JDC-AANBEVELINGEN	23
--	-----------

- ① - lengte brief
 - Met jeugd p. 1 jeugd inpraak p. 27.
- ② - actualiseren corona. p. 2 bijv. lesse school
 - leers: veel proza of bijv. al uitgerolde acties behoorster.
 - p. 25 extra middelen voortijdig school verlate
 - bestaan d beleid ook in hft. 5.

1. INLEIDING

Graag informeren wij uw Kamer over de aanpak voor herstel en perspectief voor jongeren. Met deze aanpak, die diverse acties en steunpakketen omsluit, wil het kabinet de negatieve effecten van de coronacrisis voor jongeren op korte termijn (2021) zoveel mogelijk weg nemen of verzachten en de uitgangspositie van jongeren in de samenleving op langere termijn (2022 e.v.) versterken. Om de doelstreffendheid en samenhang van deze maatregelen in de lokale praktijk te kunnen voorzien wordt een integrale benadering gehanteerd. Jongeren krijgen ondersteuning bij de zogenaamde Big 5 (support, school & werk, inkomen & schulden, wonen en welzijn) om hen zo gericht te kunnen helpen in hun weg naar volwassenheid.

Jongeren geven aan dat zij als gevolg van de crisis meer onzekerheid ervaren op het gebied van o.m. welzijn, werk, onderwijs en wonen. Ook vindt een meerderheid van de jongeren dat zij onvoldoende worden gehoord in de beleidsvorming. Vanwege de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus hebben veel jongeren zich minder goed kunnen ontwikkelen en is de kans dat zij ook hier ook na de crisis nog nadeel van ondervinden groter. Wanneer jongeren in een kwetsbare positie worden geconfronteerd met meerdere problemen tegelijk, zoals een onveilige thuissituatie, schooluitval en depressiviteit kan een noodsituatie ontstaan. Kwetsbare jongeren zien soms door de bomen het bos niet meer of lopen vast. De beschikbaarheid van ondersteuning en toegang tot juiste voorzieningen wordt dan extra belangrijk.

[Nog toe te voegen elementen:

- Zoveel mogelijk aansluiten bij al bestaande aanpakken, niet wiel opnieuw uitvinden.
- Gebruik maken van lokale ervaringen.
- En samen met jongeren, maak ze deel vd oplossing.]

Afgelopen maanden hebben diverse partijen aandacht gevraagd voor de gevolgen van de coronacrisis voor jongeren. Op 28 januari 2021 heeft de SER Jongeren Denktank Corona (JDC) het rapport *En Nu...Daden* [noot] aangeboden aan het kabinet. Het rapport doet aanbevelingen op de thema's die jongeren het meest raken als gevolg van de coronacrisis. Kort hierop ontvingen we van wethouders, hulpverleners, deskundigen en jongeren de *Brandbrief Jeugd* [noot] waarin zij opriepen tot een actie specifiek voor jongeren. Uw Kamer heeft met de *motie Ploumen* [noot] deze oproep ondersteund. [Toevoegen Commissie Depla] Eind 2020 is bovendien de *motie Van Palland en Peters* [noot] aangenomen over de effecten van de coronacrisis voor jongeren. Met deze brief, die tot doel heeft om bij te dragen aan herstel en perspectief voor jongeren, geven wij aan beide moties invulling. Deze brief gaat niet in op actueel coronabeleid op gebied van maatregelen, testen en vaccineren. Dit gebeurt met de periodieke coronabrieven. Wij zenden u deze brief mede namens M BVOM, M SZW, M BZK, M EZK [en M JenV en M VWS].

Na een analyse van de situatie waarin jongeren mede door de coronacrisis ~~in~~ zijn beland geeft deze brief een overzicht van lopende acties die erop gericht zijn om de gevolgen van de coronacrisis op jongeren te beperken en jongeren te ondersteunen. Voor de korte termijn zijn de extra acties gericht op het helpen van jongeren en zo concreet mogelijk geformuleerd. Voor de langere termijn vormen de acties een agenda voor het herstelbeleid dat door een nieuw kabinet nader is vorm te geven en zijn erop gericht dat jongeren de draad weer op kan pakken. De nadruk ligt op de jongeren van 12 tot en met 27 jaar.

2. CORONACRISIS RAAKT JONGEREN HARD

2.1. Inleiding

Het JDC-rapport stelt vast dat al vóór de coronacrisis de positie van jongeren kwetsbaar was, onder verwijzing naar SER-advies *Hoge Verwachtingen*¹. De coronacrisis heeft die kwetsbare positie verder verslechterd. De JDC constateert dat jongeren op de gebieden leren en ontwikkelen, werken, wonen en klimaat toegenomen problemen ervaren. In een aantal opzichten treft de crisis jongeren harder dan oudere leeftijdsgroepen: zij werken bijvoorbeeld vaker in flexibele banen en in sectoren als horeca en evenementenbranche, en hebben daarin nauwelijks WW opgebouwd. Ook de verschillen tussen de jongeren onderling zijn groter geworden. Vooral waar zij opgroeien in kwetsbare wijken heeft de crisis bestaande ongelijkheid vergroot. Door de maatregelen is bovendien een groot deel van het sociale leven weggevallen, terwijl het opdoen van nieuwe contacten erg belangrijk is. Daardoor is de mentale belasting tijdens de crisis toegenomen. Het rapport stelt tenslotte dat jongeren tegelijkertijd ook kansen zien, zoals op het gebied van digitalisering.

2.2. Beeld per domein

Wij zijn JDC erkentelijk voor deze analyse, die is gebaseerd op inbreng van duizenden jongeren. Het beeld, dat bevestigd wordt door diverse onderzoeken [noot], herkennen wij grotendeels. Jongeren die ervaring hebben met jeugdhulp en dak- en thuisloosheid hebben vijf voorwaarden (de zogeheten *Big Five* [noot]), te weten: support, wonen, werk & school, welzijn en inkomen geformuleerd waaraan voldaan moet worden voordat een jongere zelfstandig verder kan en geen hulp meer hoeft te ontvangen. De domeinen van de *Big Five* nemen we als basis om dieper in te gaan op de gevolgen van de coronacrisis.

Het kabinet ziet dat de pandemie nieuwe inzichten oplevert over het klimaat die leiden tot meer zorgen bij jongeren over het klimaat, en dat het JDC-advies hierop ingaat. Omdat, anders dan in de overige domeinen, hier geen sprake is van verscherpte problematiek door de coronacrisis zal deze brief hier niet nader op ingaan. In bijlage 1 is wel een reactie op de klimaat-gerelateerde adviezen opgenomen.

Ondersteuning

[toelichting op term "ondersteuning/support"]

PM Ondersteuning in onderwijs [hier of verwijzen naar paragraaf]

JONGERENINSPRAAK

- Het kabinet onderkent dat de jongereninspraak op dit moment structureel achterblijft. Mede naar aanleiding van het eindrapport van de staatscommissie parlementair stelsel² en een advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur³ zijn op dit vlak afgelopen jaren al verschillende stappen gezet. De crisis heeft de urgentie om te werken aan duurzame vormen van effectieve jongereninspraak nog verder vergroot.

INFORMELE STEUNFIGUREN

¹ Hoge verwachtingen: 'Kansen en belemmeringen voor jongeren in 2019', verkenning van de Sociaal-Economische Raad (2019)

² Lage drempels, hoge dijken. Democratie en rechtsstaat in balans, Eindrapport van de staatscommissie parlementair stelsel.

³ Advies van de Raad voor het openbaar bestuur (2019). Jong geleerd, oud gedaan; Pleidooi voor experimenten met het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd.

RADICALISERING

- De coronacrisis zet de mentale weerbaarheid van jongeren onder druk. De druk op het welzijnswerk en hulpverlening neemt toe en er is een tekort aan professionals om hierin te voorzien. Daarnaast zijn jongeren door de crisis minder zichtbaar voor jeugdprofessionals, waardoor vooral kwetsbare jongeren minder goed wordt bereikt.
- Onvoldoende weerbaarheid en veerkracht bij de jongeren kan eraan bijdragen dat zij via *online*-gedrag vatbaarder worden voor *fake news* en (extremistische) complottheorieën en ander radicaal gedachtegoed. De aantrekkingskracht van radicaal gedachtegoed wordt versterkt door ervaren vergrote kansenongelijkheid, het ontbreken van dagstructuur, het wegvallen van inkomen en huisvesting en sociaal isolement.

School en werk

- De coronacrisis heeft in school en werk veel gevolgen voor jongeren, onder meer door online lessen, verminderd contact met medeleerlingen en mentoren, afgelaste introductieweken, beperkingen rond stages en verlies van bijbanen.
- Deze gevolgen zijn ongelijk verdeeld. Sommige leerlingen hebben meer vertragingen in het onderwijs opgelopen dan anderen, anderen hebben baat gehad bij het thuis leskrijgen. In kwetsbare wijken vinden we scholen met een relatief hoog aantal kinderen met achterstanden, in combinatie met een groter lerarentekort op deze scholen. Bovendien is er vaak een slechte uitgangspositie voor thuisonderwijs door kleine woningen, ontbreken van *devices* of verzorgers die onvoldoende ondersteuning kunnen geven.
- Op veel scholen moeten leerlingen nog deels afstandsonderwijs volgen. Daardoor blijft het risico op vertraging en achterstanden bestaan. Scholen hebben daarnaast veel werk aan om ervoor te zorgen dat er voldoende personeel is. De steunmogelijkheden thuis worden daarmee bepalender voor het schoolsucces, waardoor kwetsbaarheid toeneemt.
- Wij zien de gevolgen van de coronacrisis op de studievoortgang, hoewel dit sterk kan verschillen per studierichting, mede afhankelijk van de verminderde beschikbaarheid van stages. Een en ander leidt tot toegenomen stress.
- Jongeren maken zich terecht zorgen over hun kansen op de arbeidsmarkt⁴⁵⁶. Ze hebben vaker een flexibel contract. Bovendien werken veel jongeren in sectoren die hard zijn getroffen door de crisis, zoals de horeca. Voor schoolverlaters betekent de afnemende werkgelegenheid minder kansen op een eerste baan. Dit alles zien we terug in de werkloosheidscijfers.

Actua-
live

Inkomen en schulden

- Het kabinet onderschrijft dat de gevolgen van de coronacrisis niet voor iedereen gelijk zijn. Vooral kwetsbare groepen worden hard geraakt op het terrein van werk, inkomen en participatiemogelijkheden. Dat geldt in het bijzonder voor jongeren, flexwerkers, ondernemers met weinig financiële reserves en kinderen en jongeren in gezinnen die leven rondom de armoedegrens.
- 37% van de mbo'ers van 18 jaar en ouder heeft momenteel een schuld. Een op de vier heeft betalingsachterstanden. Ook hebben jongeren een relatief hoog risico om in armoede te belanden. De verwachting is dat dit met de coronacrisis zelfs nog verder zal toenemen.

⁴ SER Denktank Coronacrisis, Neem iedereen mee: Kwetsbare Groepen op de Arbeidsmarkt, 11 december 2020.

⁵ [2021-04-14-Open-brief-VNONCW-FNV.pdf](#), 'Noodpakketten afbouwen, maar meer steun voor jongeren en zzp'ers' | Nieuwsuur (nos.nl).

⁶ Raming maart 2021 (CEP 2021) op <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/Centraal-Economisch-Plan-CEP-2021.pdf>

⁷ 'Alle kinderen kansrijk, het verbeteren van ontwikkelingskansen van kinderen in armoede', onderzoek van De Kinderombudsman, 2017

- Armoede is meer dan het niet hebben van spullen⁷. Armoede betekent immers dat mensen onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen hebben, waardoor zij zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin zij leven als minimaal wordt gezien.
- Op de website van het CBS staat sinds 26 februari een *dashboard* kinderarmoede⁸. Dit *dashboard* kan behulpzaam zijn in het beter in beeld krijgen en bereiken van kinderen in armoede binnen gemeenten. In het dashboard wordt informatie over verschillende armoede gerelateerde kenmerken van kinderen en hun huishoudens weergegeven, zoals over inkomen, voornaamste inkomensbron, welvaart, opleidingsniveau, wanbetaling zorgpremie en re-integratie. Verder rapporteert het kabinet voor de zomer over een evaluatie van de bestuurlijke afspraken met de VNG en over een onderzoek naar de brede kansenarmoede onder kinderen. Later dit jaar volgt een rapportage op basis van de meest actuele informatie van CBS en SCP uit 2020.

Wonen

- In de huidige woningmarkt is het voor het eerst huren of kopen van een huis extra spannend. Daar komt bij dat starterswoningen in de coronacrisis duurder en schaarser zijn geworden⁹.
- Er lijkt een toename van dakloosheid onder jongeren te zijn, mede als gevolg van een sneller uitgeput netwerk (spanningen thuis lopen op), of/en het verlies van inkomsten en werk, en het ontstaan van schulden. Dit kunnen jongeren zijn uit kwetsbare gezinnen of wijken. Niet alle steden hebben opvangvoorzieningen die speciaal op jongvolwassenen zijn toegerust, waarbij zij worden begeleid richting een stabiele woonplek, werk of opleiding. Het is onwenselijk dat jongeren in de reguliere (volwassen)opvanglocaties belanden, aangezien de weg naar herstel dan vaak vele malen langer duurt.

Welzijn

Algemeen

- Jongeren hebben een grote behoefte aan sociale ontmoetingen. Deze werden in de coronaperiode sterk beperkt. Ze zien minder mensen en contact is vaak digitaal.
- De coronamaatregelen lijken grotere gevolgen te hebben op het mentaal welzijn van jongeren dan van volwassenen¹⁰. Bijna de helft van de jongeren ervaart psychische gezondheidsproblemen tegenover ca. 17% van de Nederlandse bevolking. Een deel van de jongeren voelt zich vaker eenzaam of somber. Voor sommige jongeren, bijvoorbeeld met chronische beperking of in de jeugdhulp, is deze periode extra zwaar.

Leefstijl, fysieke gezondheid en sport

- De coronacrisis heeft laten zien dat overgewicht een voorspeller is van een ongunstig ziektebeloop na besmetting. Ongezonde leefstijl is een voorspeller van veel ziektelast.
- [pm sport en gezondheid]

JeugdGGZ

- Nog te veel jongeren krijgen niet op tijd de juiste hulp op de juiste plek, waardoor ze onvoldoende worden geholpen, vaak worden doorverwezen, hun problematiek onnodig verergert en de belasting voor hun omgeving groot is.

Cultuur

- Cultuurdeelname is belangrijk voor kinderen en jongeren. Ze ontwikkelen zich, leren zich uiten, kunnen hun creativiteit kwijt en ontmoeten elkaar.

⁷ 'Alle kinderen kansrijk, het verbeteren van ontwikkelingskansen van kinderen in armoede', onderzoek van De Kinderombudsman, 2017

⁸ [Dashboard armoede thuiswonende kinderen, 2015-2018 \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl)

⁹ Hoge verwachtingen: 'Kansen en belemmeringen voor jongeren in 2019', verkenning van de Sociaal-Economische Raad (2019)

¹⁰ [Welbevinden en leefstijl | RIVM](https://www.rivm.nl)

- Deze deelname is ernstig beperkt door de coronacrisis, vooral aan activiteiten in groepsverband. De lokale culturele infrastructuur is het afgelopen jaar geslonken. Door de crisis zijn zzp'ers die werkten als kunstdocent gestopt en ook verenigingen kampen met moeilijkheden.

Gebiedsgerichte kwesties

Kwetsbare wijken

- In de 16 gebieden in 15 steden van het *Programma Leefbaarheid en Veiligheid*¹¹ woont 6% van de bevolking, maar 14% van bijstandsontvangers. De WOZ-waardes zijn lager, waardoor particuliere verhuurders en maatschappelijke instellingen juist daar hun vastgoed verwerven. Het lerarentekort is ongeveer twee keer zo groot als elders, de schooladviezen zijn lager en er wordt minder om hulp gevraagd.
- In dit type wijken concentreren zich de geschetste gevolgen. Hier was al geen sprake van een functionerend aanbod van cultuur-, sport en andere vrijetijdsvoorzieningen, een 'normaal' lerarentekort, normale werkgelegenheid en een eerlijke kans om werk te vinden. En evenmin van huishoudens die gemiddeld gesproken goed kunnen omgaan met reguliere keuzekwesties over onderwijs, werk en ondersteuningsvragen t.a.v. inkomen en gezondheid.

Caribisch Nederland

- Ook jongeren in Caribisch Nederland zijn hard geraakt. Medio 2020 heeft UNICEF middels het online inspraaktraject *#MijnNieuweWereld* [noot] aan jongeren gevraagd hun mening te geven over de gevolgen van de crisis en hoe zij de toekomst zien. De bijdrage vanuit Caribisch Nederland is een zelfgemaakt filmpje aangeboden aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2.3. Samenvattend

[kern van de gevolgen in 4 – 5 zinnen]

De situatie van een jongere

Een mbo student ziet – zoals bij alle jongeren - vrienden minder vaak en voelt zich daardoor eenzamer. De student heeft veel minder fysieke lessen. Veel van de contacten vinden online plaats. Wel is het voor veel jongeren tot 27 jaar sinds eind februari weer mogelijk om te sporten in groepsverband. Contacten met ouders en mentor zijn beperkt. Een stageplek vinden is – zoals bij veel medestudenten - niet gelukt. Ook is er door woningtekort in de stad geen vooruitzicht op een eigen plek.

De situatie van iemand die met deze jongere werkt

Een mentor op een MBO instelling ziet zijn leerlingen door de beperkende maatregelen veel minder dan normaal. Het mentoraanbod met de klas is nu online. Hierdoor heeft de mentor geen goed beeld van het welbevinden van de leerlingen. De thuissituatie kan de mentor helaas niet goed inschatten. Gelukkig staat hij nog wel in contact met andere jongerenwerkers voor de situaties die het meest urgent zijn. Het regelen van stageplekken voor zijn leerlingen lukt slechts een enkele keer. Veel werkgevers uit de horeca en de detailhandel zijn gesloten.

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/31/kamerbrief-voortgang-programma-leefbaarheid-en-veiligheid>

3. WE ZIJN VOORTVAREND AAN DE SLAG

3.1. Inleiding.

Hier algemeen verhaal met:

- In 2020 en voor 2021 zijn heel veel inspanningen op de diverse domeinen gedaan om negatieve effecten van de coronacrisis op jongeren te beperken en jongeren te ondersteunen
- Hoeveel miljard er totaal op alle domeinen wordt geïnvesteerd. Het kabinet heeft voor 2021 € 613 miljoen beschikbaar gesteld voor de acute problemen in de jeugdzorg – deels het gevolg van de coronapandemie – en de financiële druk die dit veroorzaakt. Inclusief de eerder beschikbaar gestelde € 300 miljoen en middelen voor het welzijn van jongeren in coronatijd (€ 95,5 miljoen) komen de extra middelen op een totaal van ruim € 1 miljard.
- Ook zeggen dat bij de coronamaatregelen specifiek jeugd als doelgroep is genoemd en in het openingsplan vooral aandacht gaat naar wat voor jongeren mogelijk is
- Nog even de *Big Five* noemen en regierol voor gemeenten

Uit het voorgaande beelden blijkt dat sommige jongeren harder door de coronacrisis geraakt zijn dan andere en dat in het algemeen geldt dat op verschillende terreinen de onzekerheid van de jongere generaties is toegenomen. Het kabinet staat daarom voor een aanpak gericht op het zoveel mogelijk weg nemen of verzachten van de negatieve effecten van de coronacrisis voor jongeren op korte termijn (2021) en het versterken van de uitgangspositie van jongeren in de samenleving op langere termijn (2022 e.v.).

3.2. Aanpak per domein

Ondersteuning:

PM ondersteuning vanuit andere domeinen zoals onderwijs, of verwijzing naar passages daarover.

JONGERENINSPRAAK

Doel en aanpak

PM Algemene aanpak ontbreekt

- Het is de ambitie om, ook in Caribisch Nederland jongeren structureel beter te betrekken bij de beleidsvorming, op een inclusieve manier waarbij de jongeren in de gehele samenleving een stem krijgt. Deze ambitie wordt de komende tijd verder uitgewerkt. Te beginnen bij een onderzoeksopdracht die is uitgezet bij het *Talent Ontwikkelprogramma Bonaire* met als opdracht: "Hoe kunnen we op Bonaire een vorm van jongereninspraak mogelijk maken op een inclusieve, structurele en niet vrijblijvende manier?". De resultaten van dit onderzoek worden in samenwerking met UNICEF verder opgepakt.

Voortgang

- De pandemie raakt niet alleen de jongere generaties bijzonder hard, maar zet ook de intergenerationale solidariteit onderdruk. Alle leden van het kabinet hebben daarom de afgelopen maanden regelmatig gesprekken gevoerd met de jongeren om meer gevoel te krijgen bij hun belevingen en ideeën over uiteenlopende beleidsonderwerpen.
- Het traject *Democratie en Jongeren*, om de positie van jongeren in de democratie te versterken, werd bovendien als een van de versnellingsacties naar aanleiding van het verslag van de werkgroep *Sociale Impact van de Coronacrisis* door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in de zomer van 2020 bespoedigd. In de periode tot maart jl. is dit traject onafhankelijk begeleid door de *Number 5 Foundation*, die zijn bevindingen hierover recentelijk in een rapport heeft gepresenteerd. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties werkt nu samen met bestuurders en een diverse mix van jongeren aan het

5

by v.
- Rempakket
- MPT

Open pakket
200 mln noemen?

6 Allee
(Carib?)
-
(en NL?)

opzetten en versterken van verschillende initiatieven om de opgedane inzichten en aanbevelingen in de praktijk te brengen. Voorbeelden hiervan zijn een boost voor de gemeentelijke jongereninspraak, experimenten met een innovatiefonds en het steunen van diverse landelijke jongereninspraak-initiatieven. De start van deze pilots markeert een volgende stap in het proces om de jongereninspraak in Nederland op de lange termijn duurzaam te versterken.

- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport betreft actief jongeren bij beleidsvormingstrajecten. Dit vindt plaats door bijvoorbeeld rondetafelgesprekken te organiseren waar jongeren kunnen delen tegen welke problemen zij aan lopen en welke oplossingsrichtingen zij voor zich zien. Ook worden voorstellen aan deze jongeren voorgelegd.
- Er heeft in Caribisch Nederland een digitaal gesprek plaatsgevonden over de uitkomsten van het inspraaktraject. Een van de belangrijkste uitkomsten is het horen van de stem van jongeren in het formuleren van het beleid waar het jongeren aangaat.
- De uitwerking van het deel van het Jeugdpakket dat voor Caribisch Nederland beschikbaar is gesteld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, is in samenwerking met jongeren opgepakt. Op Saba en Sint Eustatius zijn de jongerenpanels die hebben meegedaan aan het #MijnNieuweWereld inspraaktraject aan de slag gegaan met hun ideeën om dit budget goed te besteden. Op Bonaire is aan de jongerendenktank *BITlab* de opdracht gegeven om ideeën uit te werken voor activiteiten op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding. Inmiddels zijn de eerste ideeën gepresenteerd en worden deze verder uitgewerkt.

7
 vbb.
 - MDT
 - actieplan
 doh/Amis
 bere jongeren

INFORMELE STEUNFIGUREN

Doel en aanpak

- Onderdeel van het programma Zorg voor de Jeugd is om het samenwerken met informele steunfiguren voor zoveel mogelijk (kwetsbare) uithuisgeplaatste kinderen te realiseren. Informele steunfiguren, zoals een tante, opa, leraar of coach, maken deel uit van het gewone leven van een jongere en ouders. Zij kunnen functioneren als een vertrouwenspersoon en/of een vertegenwoordiger richting de professionals (en ouders), en kunnen ondersteunen bij het oplossen van soms praktische en soms ingewikkelde problemen.

Voortgang

- Er zijn veel kansrijke initiatieven rond de inzet van steunfiguren en informele steun. Om het samenwerken met informele steunfiguren verder te brengen hebben de branches gespecialiseerde zorg voor jeugd (BGZJ) en beroepsverenigingen een projectplan 'Met vereende kracht: naar een (nog) betere samenwerking tussen formele hulp en de belangrijke personen in het leven van jeugdigen, ouders en gezinnen' opgesteld met acties op het terrein van bewustzijn vergroten, versterken van vakbekwaamheid en randvoorwaarden. Deze acties worden in 2021 uitgevoerd. Het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) heeft eveneens een plan opgesteld samen met partners als de Alliantie Burgervoogd, St. JIM en de Nederlandse Vereniging van Pleegouders. De acties in dit plan richten zich met name op het versterken van de sociale steun voordat jeugdhulp aanwezig is. Verder wordt er onder andere ingezet op leren van ervaringen en het delen van goede voorbeelden via onder meer de site en nieuwsbrieven van Zorg voor de Jeugd¹².

¹² Voor meer informatie over ontwikkelingen, praktijkvoorbeelden en hulpmiddelen, onderzoeken, etc. rondom (het samenwerken met) informele steun zie de website van Zorg voor de Jeugd [Versterken eigen kracht en inzetten mentoren - Zorg voor de Jeugd](#) · [Zorg voor de Jeugd](#) en [Voortgangsrapportages - Zorg voor de Jeugd](#) · [Zorg voor de Jeugd](#)

RADICALISERING

Doel en aanpak

- De preventieve aanpak radicalisering ondersteunt gemeenten, professionals, ouders en gemeenschappen in het herkennen van signalen, aangaan van het gesprek, zicht krijgen op de lokale hulpstructuur en opbouwen/onderhouden van een signaleringsnetwerk.
- Gemeenten kunnen gebruik maken van initiatieven en ondersteuning vanuit o.a. ESS/Platform JEP, LSE, ROR en Zorg-&veiligheidshuizen (bijv inzet van trainingen voor professionals zoals de training Omgaan met Extreme Idealen (OMEI) en ROR trainingen, maar ook middels de Toolkit Evidence Based Werken waar interventies gericht op identiteitsontwikkeling en familieondersteuning zijn opgenomen).
- Daarnaast ervaren gemeenten ook maatschappelijke spanningen als direct gevolg van de coronacrisis. ESS/ JEP stelt hier signalementen en factsheets op over wat leeft bij gemeenschappen, gemeenten en professionals. Vanuit ESS / JEP wordt er ook advies geleverd aan gemeenten, o.a. als het gaat om de verbinding met jongeren en de aanpak van problemen.
- In geval van (mogelijk)extremisme biedt de NCTV advies via lokaal adviseurs. Gezamenlijk met SZW en via de versterkingsgelden wordt de preventieve aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme ondersteund

Voortgang

- Er komen in de huidige situatie meer signalen vanuit gemeenten en gemeenschappen over andere vormen van radicalisering, zoals o.a. rechts-extremisme, anti-overheidsextremisme en complottheorieën. Bestaand beleid is nog onvoldoende gericht op deze vormen van radicalisering, zowel wat betreft signalering als preventieve interventies. Hierop is snelle actie geboden.
- Zicht op kwetsbare jongeren en het herkennen van zorgelijke signalen rond radicalisering is vanwege het ontbreken van fysiek contact afgenomen. Ook nieuwe aanwas is minder zichtbaar. Gedurende de crisis zijn online-activiteiten wel snel toegenomen in het jeugddomein, waardoor het ontbreken van fysiek contact enigszins wordt ondervangen. Zorg is echter dat de meest vatbare jongeren en hun directe omgeving hiermee mogelijk niet worden bereikt.
- Vanuit gemeenten, professionals en gemeenschappen komt de vraag om ondersteuning in handelingsvaardigheden van professionals bij versterken van de weerbaarheid en veerkracht van jongeren ter preventie van radicalisering. Met name kleine gemeenten worstelen op dit vlak met tijd en financiën.
- Een landelijke stimuleringsregeling voor gemeenten gericht op het versterken van veerkracht en weerbaarheid bij jongeren is randvoorwaardelijk voor een duurzaam en breed lokaal bereik. De *Brede Weerbaarheidsagenda* [noot] kan hier het fundament voor leveren.

School en werk

SCHOOL

- Doel & aanpak. toevoegen? opmaak*
- De coronacrisis heeft grote gevolgen voor voor de leerlingen en studenten over de volle breedte van het onderwijs¹³. De verschillen tussen leerlingen en studenten op basis van sociaaleconomische achtergrond zijn tijdens de crisis verscherpt. Daarom is het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) gelanceerd. Met het NPO wordt tot en met 2023 in totaal € 8,5 miljard beschikbaar gesteld. In funderend onderwijs is daarbij bijzondere aandacht voor de leerlingen met de grootste achterstanden. Daarnaast komt er extra structureel € 645 miljoen beschikbaar om scholen en instellingen om te compenseren dat er meer leerlingen en studenten zijn ingeschreven dan eerder was verwacht.

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/documenten/kamerstukken/2021/02/17/nationaal-programma-onderwijs-steunprogramma-voor-herstel-en-perspectief>

- Het NP Onderwijs heeft als doel corona-gerelateerde vertragingen in het onderwijs binnen 2,5 jaar te herstellen, met:
 - specifieke aandacht voor de kwaliteit van het onderwijs,
 - oog voor het welbevinden van leerlingen,
 - extra inzet voor specifieke aandachtsgroepen en
 - verbeterd inzicht in onderwijsvoortgang en in effectiviteit van interventies
 Na afronding van het NP Onderwijs hebben we leerlingen en leraren herstel en perspectief geboden en zijn groter geworden verschillen in kansen te verminderd.

Aanpak funderend onderwijs

- Scholen ontvangen de komende 2 schooljaren extra bekostiging en ondersteuning om gericht in te zetten op de ontwikkelingsbehoeften van leerlingen op cognitief, executief en sociaal-emotioneel vlak. Daarvoor krijgen scholen, naast bekostiging, ondersteuning in de vorm o.a. een menukaart ¹⁴met effectieve interventies, praktijkkaarten, kennis over interventies gericht op het welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen¹⁵, opbouw van kennis over interventies en ondersteuning bij kennisdeling. De scholen zijn nu bezig met het opstellen van de plannen daarvoor. Scholen werken samen in de uitvoering samen met ouders, leerlingen, samenwerkingsverbanden, gemeenten en andere organisaties, zoals jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en schoolmaatschappelijk werk. Scholen met veel leerlingen met het risico op een onderwijsachterstand ontvangen een hogere bijdrage. Ook worden de mogelijkheden bekeken voor een arbeidsmarkttoelage voor leraren op scholen met veel leerlingen met een risico op achterstanden gedurende het Nationaal Programma.
- Gemeenten spelen een belangrijke rol in de lokale samenwerking rondom het onderwijs. Zij ontvangen in het kader van het NP Onderwijs voor de periode 2021-2023 ca € 300 miljoen. Gemeenten met veel leerlingen met het risico op een onderwijsachterstand ontvangen een hogere bijdrage. Gemeenten kunnen aanvullende interventies doen voor leerlingen en een centrale rol innemen bij het bevorderen van samenwerken of het bieden van ondersteuning op scholen. Bijvoorbeeld op de bestrijding van onderwijsachterstanden, sociaal werk, kinderdagopvang, de voorschoolse en buitenschoolse educatie of de jeugdhulp. Of door samenwerking te stimuleren tussen schoolbesturen, kinderdagopvangorganisaties en andere lokale partijen zoals bibliotheken en de (jeugdgezondheids)zorg vorm te geven, bijvoorbeeld via de *Lokale Educatieve Agenda*. Zij krijgen ondersteuning vanuit de *Gelijke Kansen Alliantie* ¹⁶[noot] en de bestaande ondersteuningsstructuur voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid.
- Ondersteuning binnen voor scholen wordt ingericht, schoolleiders en onderwijspersoneel voor het aanpakken van de vertragingen en de sociaal-emotionele problematiek van leerlingen.
- We nemen mogelijke belemmeringen weg, bijvoorbeeld door ruimte te geven in regels en normeringen aan te passen. Dit wordt zoveel mogelijk voor de zomer van 2021 gestart.
- Er komt ruim € 100 miljoen subsidie beschikbaar om scholen in het vo te helpen om de transitie te maken naar brede en verlengde brugklassen en zo te faciliteren dat leerlingen kansrijk geplaatst worden en selectie wordt uitgesteld.

Aanpak MBO en HO

- **Studenten** krijgen financiële compensatie, omdat dit een vorm van erkenning biedt voor opgelopen studiekosten en gemiste ervaring. Ook draagt het bij aan vertrouwen en verminderen van financiële stress en daarmee aan het voorkomen van verder oplopende studieovertraging. Het gaat om een generieke korting op het les-, cursus-, en collegegeld (mbo/ho), een compensatie voor het uit hun studiefinancieringsrechten lopen (mbo/ho), en om het verlengen van de bestaande maatregel rondom extra maanden reisrecht (ho).

¹⁴ <https://www.nponderwijs.nl/po-en-vo/menukaart>, 10 mei 2021

¹⁵ <https://www.nponderwijs.nl/interventies/welbevinden-en-sociaal-emotionele-ontwikkeling>

¹⁶ <https://www.gelijke-kansen.nl/>

- Omwille van **studentenwelzijn** komt er meer ruimte voor sociaal contact tussen studenten onderling en tussen studenten en docenten/mentoren. Jongeren geven namelijk aan dat zij het persoonlijke contact met docenten en begeleiders erg belangrijk vinden, zeker in deze periode. Scholen geven hier de hoogste prioriteit aan en zijn zeer creatief in het vinden van manieren om contact te houden met alle studenten. Specifiek is ook aandacht voor jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte. Voor jongeren met een beperking of een medische aandoening, kan corona namelijk extra impact hebben.
- De aanvullende inzet van docenten, en begeleiders vergen extra inspanningen en meer begeleidingstijd. van. Daarom:
 - wordt de regeling voor *Extra handen voor de klas* verlengd (mbo),
 - wordt het bestaande inhaal- en ondersteuningspakket verlengd voor mbo en uitgebreid naar hbo,
 - worden aanvullende middelen voor begeleiding beschikbaar gesteld
- Instellingen worden tevens gestimuleerd om vormen van *peer-support* te organiseren zodat studenten elkaar kunnen helpen.. Tenslotte zijn er voor mbo-instellingen extra middelen voor voor *devices*, zodat alle studenten online onderwijs kunnen volgen.
- Ten behoeve van de **aansluiting op de arbeidsmarkt** worden stagetekorten aangepakt (mbo, ho) wordt [is?] de tegemoetkoming voor stagebedrijven **opgehoogd** (mbo, hbo) en is de aanpak jeugdwerkloosheid verlengd tot 2023 (mbo).

Beeld van de voortgang

- Scholen in het po en vo volgen de ontwikkelingen per kind en de effectiviteit van eigen schoolprogramma als geheel. Het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen zorgt daarnaast voor een landelijk beeld; met monitoring en onderzoek is er zicht op implementatie van het plan en de omvang en ontwikkeling van de vertragingen. Aan scholen zal daarvoor worden gevraagd om voor de start van het nieuwe schooljaar globaal aan te geven op welke terrein en bij welke leerlingen zij de grootste problemen signaleren en welke interventies zij van plan zijn in te zetten. Daarnaast worden de resultaten in beeld gebracht aan de hand van DUO-data over het verloop van schoolloopbanen en onderzoek naar de onderwijsopbrengst.
- Voor het mbo en ho wordt aan de instellingen gevraagd om de studievertraging, studentenwelzijn en –tevredenheid te monitoren. Het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen gaat dit faciliteren. Dit wordt afgestemd met de sectorraden in het mbo en hoger onderwijs. Er zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij bestaande bronnen en instrumenten. Daarnaast is er een implementatiemonitor, die de acties in kaart brengt die die instellingen, al dan niet gezamenlijk, opzetten.

WERK

Doel en aanpak

Jeugdwerkloosheid

- Met de *Aanpak Jeugdwerkloosheid*¹⁷ zetten gemeenten, scholen en andere partners zich in om jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. De *Aanpak Jeugdwerkloosheid* is onderdeel van het aanvullend sociaal pakket dat het kabinet op 28 augustus jl. heeft gepresenteerd. Het doel is om de jeugdwerkloosheid terug te dringen en om jeugdwerkloosheid te voorkomen. Het gaat hierbij om de volgende doelgroepen:
 - werkloze jongeren,
 - jongeren die met werkloosheid worden bedreigd en
 - schoolverlaters met een groot risico op werkloosheid; dit zijn:
 - recente en aankomende schoolverlaters zonder startkwalificatie uit het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro)
 - jongeren die voortijdig school hebben verlaten (vsv)

¹⁷ [Aanpak jeugdwerkloosheid | Coronavirus: Sociaal Pakket | Rijksoverheid.nl](#)

- jongeren uit het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) met een moeilijke start op de arbeidsmarkt, zoals jongeren uit de beroepsopleidende leerweg (BOL) en jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond.
- De centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's hebben middelen gekregen voor het coördineren van een regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid. De regio's kunnen daarbij gebruikmaken van verschillende budgetten uit het steun- en herstelpakket. Dit zijn de middelen voor aanvullende crisisdienstverlening en scholing via praktijkleren in het mbo voor de regionale mobiliteitsteams en de extra middelen voor gemeentelijke dienstverlening. Gemeenten kunnen deze middelen ook inzetten om kwetsbare jongeren in beeld te houden, bijvoorbeeld door middel van de tool *Jongeren in Beeld [noot]*.
- Voor de schoolverlaters met een groot risico op werkloosheid zijn er daarnaast specifieke, financiële middelen beschikbaar voor scholen en gemeenten om nazorg en vroegtijdige begeleiding naar vervolgonderwijs of werk te bieden. Een volledig overzicht van de beschikbare middelen is te zien op de website van de Rijksoverheid¹⁸.
- De regio's worden ondersteund bij hun aanpak door de ministeries van SZW en OCW en de landelijke partners, zoals de Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt, Ingrado, de VNG, de Sectorraad Praktijkonderwijs, de Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs, SBB, de MBO Raad en het Expertisepunt LOB. Denk hierbij aan het ontwikkelen van ondersteunende producten en kennisuitwisseling, zoals de regionale werktafels die afgelopen maanden zijn georganiseerd gericht op jongeren uit het pro en vso en de kennisdelingsbijeenkomst van 27 mei 2021 met de focus op het voorkomen van werkloosheid onder vsv-ers en mbo-ers.
- De *Aanpak Jeugdwerkloosheid* is verlengd tot en met 2022.

Thuiswerken

- Het kabinet heeft oog voor de uitdagingen die thuiswerken met zich meebrengt¹⁹. Het doel is dat de samenleving, werkgevers, werkenden, het kabinet en andere relevante partijen beter kunnen anticiperen op de ontwikkelingen rond hybride werken na de coronacrisis. Er is specifiek aandacht voor de effecten van thuiswerken op leerlingen, studenten en starters op de arbeidsmarkt. Recent heeft het kabinet in aanvulling hierop een adviesaanvraag ingediend bij de SER over hybride werken²⁰.

Beeld van de voortgang WERK

Jeugdwerkloosheid

- De regio's zijn voortvarend aan de slag gegaan met de opzet van de regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid.
- Op 27 mei 2021 heeft een eerste kennisdelingssessie plaatsgevonden met de focus op voortijdig schoolverlaters en kwetsbare mbo'ers waarin professionals goede voorbeelden met elkaar deelden.
- Voor de doelgroep pro/vso zijn vanaf december tot en met april in elke arbeidsmarktregio regionale werktafels gehouden. Deze regionale werktafels zijn als zeer waardevol ervaren. In de maand juni vinden bestuurlijke overleggen plaats tussen wethouders van de centrumgemeenten en de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

¹⁸ [Verdeling financiële middelen aanpak jeugdwerkloosheid | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁹ Kamerbrief Thuiswerken, 24 februari 2021, 2021-0000036773,

[file:///H:/Downloads/TK+36773+G&VW+Kamerbrief+Thuiswerken%20\(1\).pdf](file:///H:/Downloads/TK+36773+G&VW+Kamerbrief+Thuiswerken%20(1).pdf)

²⁰ Kamerbrief Thuiswerken, 30 april 2021,

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z07274&did=2021D16061

Inkomen en schulden

Doelen en aanpak

Tijdelijke versoepeling bijstand voor jongeren tot 27 jaar

Gemeenten mochten in de periode 1 maart 2020 tot en met 30 juni 2021 afwijken van de regels rond de verplichte zoektermijn van vier weken voor jongeren van 18 tot 27 jaar. Daardoor kan individueel maatwerk worden toegepast bij het hanteren van de vier weken zoektermijn en daarmee kunnen financiële problemen bij jongeren die plotseling zonder werk en inkomsten komen te zitten als gevolg van de coronacrisis worden voorkomen. Door het plotseling wegvallen van inkomen kon er financiële problematiek ontstaan, terwijl ander werk of scholing door de uitzonderlijke omstandigheden op dat moment lang niet overal voor handen was. Met de tijdelijke versoepeling van de vierweken zoektermijn is ook de tijdelijke openstelling van de reïntegratie-instrumenten, zoals die gelden vanaf 27 jaar, voor jongeren tot tot 27 jaar in gegaan: de vrijlating van inkomsten (uit arbeid), het vrijstellen van de vrijwilligersvergoeding en het vrijlaten van inkomsten uit arbeid van een alleenstaande ouder.

Armoede en schulden

Het kabinet heeft extra maatregelen ingezet om te voorkomen dat meer mensen tijdens de coronacrisis in geldproblemen komen:

Binnen het derde steun- en herstelpakket is een bedrag van **€ 146 miljoen aan extra middelen** vrijgemaakt voor het tegengaan van armoede en **problematische schulden**. Omdat schuldhelpverlening en bijzondere bijstand een gemeentelijke taak is, gaat het grootste deel van het extra **geld naar gemeenten** toe. Ook wordt er een waarborgfonds voor saneringskredieten ingericht. Saneringskredieten worden tot nu toe vooral ingezet bij mensen die door gemeenten (kunnen) worden geholpen in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs). Mensen waarvoor de Wgs in de praktijk onvoldoende mogelijkheden biedt, kunnen vaak geen gebruik maken van saneringskredieten. Het betreft bijvoorbeeld jeugd, die zonder of met een beperkt inkomen of vermogen niet kan voldoen aan de terugbetalingsvoorwaarden van het krediet.

In 2020 en 2021 gaat er vanuit dit budget € 11,5 miljoen naar de intensivering en versnelling van de **armoede- en schuldenaanpak**. Deze intensivering heeft als doel: *kwetsbare groepen (waaronder jongeren) die door de coronacrisis financieel (harder) geraakt worden vroegtijdig, snel en adequaat hulp bieden om (een stapeling van) problemen te voorkomen.*

De intensivering gebeurt langs drie hoofdlijnen:

- a) Bestaande en nieuwe groepen in beeld;
- b) Passende ondersteuning;
- c) Uitvoeringsinstanties versterken.

Meerdere voorbeelden van initiatieven die in dit kader zijn gestart, zijn onder andere de **Nederlandse Schuldhelp Route/ Geldfit**²¹ het programma *Schouders Eronder*²² en de gesprekshandreiking²³ voor professionals zonder achtergrond in schuldhelp die het Nibud heeft ontwikkeld. Ook wordt er ingezet op het sneller signaleren van armoede onder de jeugd (4-12). Hiervoor worden handreikingen ontwikkeld en met een implementatietraject mede door *Divosa* verspreid. Het komende jaar zal het implementatietraject 'omgaan met armoede op scholen' worden uitgebreid naar meer scholen én zal het traject worden verbreed naar de jeugdgezondheidszorg en in het gemeentelijke sociaal domein.

Het kabinet heeft ambities over kinderarmoede opgesteld, samen met de VNG. Bij deze ambities is oog voor verschillende facetten van armoede. Sinds 2017 trekt het kabinet structureel 100 miljoen

²¹ [Welkom op Geldfit.nl - Geldfit](https://welkomopgeldfit.nl/)

²² [Online Themadag: Hoe bereiken we jongeren met \(zorgverzekerings-\)schulden? | Schouders Eronder](#)

²³ [Nibud lanceert gesprekshandreikingen bij \(dreigende\) geldproblemen - Nibud - Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting](#)

euro extra per jaar uit om kinderen in armoede mee te laten doen. Denk hierbij aan sportles, muziekles en schoolspullen. Een groot deel van deze middelen gaat naar gemeenten. Gemeenten kunnen passend maatwerk bieden en goed inschatten wat lokaal nodig is. Vier landelijke armoedepartijen, verenigd onder 'Sam&', zetten zich in om een zo groot mogelijke groep kinderen te bereiken en hen een breed scala aan voorzieningen te bieden, zowel in natura als in de vorm van buitenschoolse activiteiten.²⁴

Voortgang

Armoede en schulden

- De coronacrisis raakt eenieder in Nederland, en in het bijzonder maakt het de armoedeproblematiek in Nederland nog zichtbaarder. Het belang van de ambities rondom kinderarmoede is in deze crisis ook zichtbaarder geworden en wordt onverminderd voortgezet. De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de Kamer geïnformeerd over de stand van zaken van de armoede- en schuldenaanpak.²⁵ In deze brief wordt toegelicht dat het kabinet dit jaar voor het eerst zal rapporteren over de ambities kinderarmoede. Deze ambities kinderarmoede zijn opgesteld in samenwerking met de VNG.
- Bij de inrichting van het *Waarborgfonds voor Saneringskredieten* is specifiek aandacht voor jongeren. Één van de pilots voor het waarborgfonds richt zich namelijk op de doelgroep jongeren die bekend zijn bij de gemeente. Het gaat daarbij met name om jongeren met problematische schulden en veelal ook met multi-problematiek, die daarbij geen of onvoldoende inkomen hebben om in aanmerking te komen voor schuldsanering. Deze pilot bouwt voort op de ervaringen van het *Jongeren Perspectieffonds*.

Wonen

Doelen en aanpak

- Een toegankelijke woningmarkt is belangrijk zodat jongeren een goede thuissituatie hebben, op niet te grote afstand van werk of onderwijs. Nederland kent momenteel echter een groot woningtekort, waarbij het tekort het grootst is in stedelijke gebieden. Dit zorgt, in combinatie met de aanhoudende lage rente, voor hoge woningprijzen. Hierdoor ervaren veel mensen problemen bij het vinden van een passende woning en jongeren/starters hebben het hierdoor extra lastig. Zij profiteren immers niet van regulering van huurprijzen voor zittende huurders of van de waardeinstijging van koopwoningen van huizenbezitters. Jongeren verdienen vaak niet genoeg om de hoge woningprijzen te kunnen betalen en hebben nog geen overwaarde opgebouwd in een vorige woning welke zij in kunnen zetten bij het bieden. Het kabinet zet daarom vol in op het verkleinen van het woningtekort, maar dat kost tijd. De verwachting is dat het woningtekort de komende jaren eerst nog verder op zal lopen.
- Het kabinet zet zich in om zowel de huurmarkt als de koopmarkt toegankelijk en betaalbaar te houden voor jongeren en starters op de woningmarkt.
- Het voorkomen van jeugddakloosheid is een speerpunt van het kabinet en vraagt onbegrepende aandacht.

Voortgang

- De verwachting is dat het woningtekort de komende jaren eerst nog verder op zal lopen.
- Dit jaar is het geschatte aantal jeugddak- en thuislozen in Nederland gedaald. De Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang [noot] en het Actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren [noot] dat in 2019 van start is gegaan lijken daarmee op de goede weg. In het Actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren wordt elke actie uitgevoerd mét (ex) dak- en thuisloze jongeren onder begeleiding van 1 vaste jongerenregisseur. Een Jongerenpanel ziet toe op de voortgang.

²⁴ Sam& is een samenwerkingsverband tussen Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Stichting Jarige Job en Nationaal Fonds Kinderhulp.

²⁵ Tweede Kamer 2020-2021 24515 nr. 600

zie p. 4

- Samen met zoveel mogelijk publieke- en private partners heeft het recent gelanceerde Platform Woonplek de ambitie om huisvesting voor dak- en thuisloze mensen te realiseren, versnellen en op te schalen. Hier profiteren ook dak- en thuisloze jongeren van. Met de komst van het platform kunnen gemeenten of initiatiefnemers aan de juiste (private)partijen worden gekoppeld, met extra woonplekken voor dak- en thuisloze mensen als resultaat. Dit initiatief is opgestart in opdracht van VWS en BZK, en uitgevoerd door Deloitte Real Estate en Society Impact. Momenteel worden twee eerste projecten in Amstelveen en Den Haag geïmplementeerd in respectievelijk leegstaand vastgoed en flexwoningen op sportvelden.

Welzijn

Doel en aanpak

Algemeen

- Het kabinet heeft voor 2021 € 613 miljoen beschikbaar gesteld voor de acute problemen in de jeugdzorg – deels het gevolg van de coronapandemie – en de financiële druk die dit veroorzaakt. De extra middelen zijn onder andere bedoeld om in 2021 uitbreiding van de crisiscapaciteit jeugd-ggz mogelijk te maken en wachttijden aan te pakken. Daarnaast is afgesproken dat gemeenten en Rijk aan de slag gaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren.
- Mede als gevolg van corona is de druk op de specialistische jeugd-ggz toegenomen. De vraag naar acute zorg neemt toe en daarnaast neemt ook de complexiteit van de zorgvraag toe. Bij verschillende aanbieders van specialistische jeugd-ggz ontstaat daardoor een knelpunt in de capaciteit van behandelingen. Als onderdeel van de €613 miljoen is specifiek €50 miljoen gereserveerd voor de crisiscapaciteit in de jeugd-ggz. Ook zijn er afspraken gemaakt over de wachttijden voor specialistische jeugdzorg. Hiervoor wordt €255 miljoen toegevoegd in de algemene uitkering van het gemeentefonds. Daarvoor wordt ingezet op het intensiveren van het oppakken van complexe casuïstiek en het terugbrengen van wachttijden. Hiermee willen tegemoet komen aan de toegenomen zorgvraag (mede door corona) én inzetten op structurele verbeteringen zoals de doorontwikkeling van expertteams en inzicht in wachttijden.
- Doel van het kabinet is om jongeren perspectief te bieden met behulp van zinvolle activiteiten, ter bestrijding van eenzaamheid en om laagdrempelige ondersteuning te bieden aan jongeren die dat nodig heeft. Het kabinet stelde daarom dit jaar een steunpakket van € 200 mln [noot] beschikbaar voor het welbevinden van onder meer jongeren.
- Dit Steunpakket Welzijn Jeugd²⁶ steunt tientallen landelijke initiatieven die aansluiten bij de behoeften van jongeren (tot 27 jaar) op het gebied van hun sociaal en mentaal welzijn in coronatijd. Het grootste deel van dit steunpakket gaat naar gemeenten voor lokale initiatieven. De landelijke initiatieven zijn bedoeld om de lokale aanpak te versterken. Het pakket ondersteunt initiatieven op het gebied van laagdrempelige mentale ondersteuning, sociale activiteiten en begeleiding voor specifieke doelgroepen. Jongeren zijn zelf actief betrokken bij de selectie van de initiatieven.
- In gesprekken met jongeren is naar voren gekomen dat er veel behoefte is om te praten over hun ervaringen met eenzaamheid. Hiervoor is het van belang dat het taboe om over deze thema's te praten doorbroken wordt en dat de bekendheid en zichtbaarheid van ondersteuningsinitiatieven wordt vergroot zoals verschillende luisterlijnen [noot].
- Maar voor specifieke groepen is aanvullende ondersteuning nodig. Deze jongeren hadden ook voor de coronacrisis al te maken met grote uitdagingen in het dagelijks leven. Deze coronaperiode maakt het extra lastig.
 - o Voor jongeren met een chronische ziekte of lichamelijke beperking worden sociale activiteiten, workshops en masterclasses georganiseerd.
 - o Voor jongeren met een licht verstandelijke beperking en hun ouders wordt gewerkt aan extra online ondersteuning. Ook wordt onderzocht waar de verdere behoeften van deze jongeren en jongeren met gedragsproblemen liggen.

beter
aangege-
hoe die
zich tot
elkaar
verhante.

Waarom in
de noot?

²⁶ Kamerbrief van dinsdag 13 april

- o Voor jongeren die jeugdhulp ontvangen worden diverse bijeenkomsten en trainingen online en live georganiseerd. Verder is capaciteit voor vertrouwenspersonen tijdelijk uitgebreid.
- Het programma Maatschappelijke Diensttijd (MDT) is in de afgelopen jaren samen met jongeren en maatschappelijke partners opgezet. Via MDT krijgt jongeren de mogelijkheid hun vaardigheden en talenten te ontwikkelen en te versterken, volgen zij trainingen, dragen zij bij aan de maatschappij en via ontmoetingen met mensen met andere achtergronden wordt hun netwerk vergroot en de sociale cohesie versterkt²⁷.
 - In de *Landelijke Nota Gezondheidsbeleid* is mentale druk op jongeren en jongvolwassenen aangewezen als prioritair thema. Gemeenten worden opgeroepen dit te betrekken bij hun lokale gezondheidsbeleid, dat zij vormgeven samen met hun lokale partners zoals jeugdgezondheidszorg, onderwijs, sport- en jeugdverenigingen, huisartsen en anderen.
 - Er loopt onderzoek gericht op ontwikkeling van een eenduidig begrippenkader over mentaal welbevinden van de jeugd, zodat uitgebreidere en beter vergelijkbare gegevens beschikbaar komen.
 - Welbevinden is één van de thema's in de *Gezonde School-aanpak* waarbij onderwijs, gemeenten en GGD-en preventief samenwerken aan een schoolklimaat dat bijdraagt aan de mentale gezondheid van leerlingen [noot].
 - Vanuit het *Meerjarenprogramma Depressiepreventie*, gestart in 2017 [noot], wordt ingezet op hoogrisicogroepen, waaronder jongeren. Vanuit dit programma is een ketenaanpak *Rondom Jong* ontwikkeld. Daarin werken scholen samen met gezondheidsprofessionals aan concrete acties gericht op preventie en signalering van depressieklachten bij jongeren. Deze ketenaanpak wordt nu verder in Nederland gevolgd.

10
MDT
Concreter!

Sport

- Op korte termijn is er voor sport in 2021 14,5 miljoen euro vrijgemaakt vanuit het steunpakket. Hiervan gaat 10 miljoen naar de lokale sportakkoorden als extra uitvoeringsbudget. De overige 4,5 miljoen wordt geïnvesteerd in de projecten van de verschillende partners van de alliantie 'sport en bewegen voor iedereen'. Deze gelden richten zich op de financiële toegankelijkheid via o.a. het *NOC*NSF* en het *Jeugdfonds Sport en Cultuur* maar ook op de intensivering van bestaande of corona-gerelateerde sport en beweegactiviteiten zoals de activiteiten gericht op jongeren van *Stichting Life Goals* of het fonds gehandicaptensport.

Gezondheid en leefstijl

- Het kabinet investeert in programma's die o.a. scholen, sportverenigingen en wijken van jongeren gezonder maken. Programma's die jongeren helpen te bewegen en gezonder te eten. De gezonde keuze wordt de gemakkelijkste keuze en roken en (problematisch) alcoholgebruik worden ontmoedigd.
- Samen met meer dan 70 partijen van het *Nationaal Preventieakkoord (NPA)* zijn ambities gesteld voor 2040 op overgewicht, roken en problematisch alcoholgebruik. De huidige inzet is een stap op weg. Het RIVM heeft onlangs geïnventariseerd welke extra maatregelen ingezet kunnen worden.

Cultuur

- Om te stimuleren dat jongeren weer in groepsverband cultureel en creatief bezig kunnen introduceren we tijdelijk een persoonlijk budget voor de jongeren om de eigen activiteiten te kunnen kiezen. Zo geven we jongeren zelf de regie over de activiteiten die ze willen ondernemen. Voor de effectieve besteding van dit budget kan gebruik gemaakt worden van de infrastructuur en de financiële middelen van het *Jeugdfonds Sport en Cultuur* voor jongeren uit gezinnen met een laag inkomen en van de infrastructuur van CJP en hun Cultuurkaart/MBO Card/CJP pas voor jongeren. In aanvulling hierop zetten we samen met culturele partners en met betrokkenheid van jongeren een communicatiecampagne op om jongeren te stimuleren (weer) cultureel actief te worden en ze inspiratie en support te geven. Het netwerk van de

²⁷ Meer informatie op www.doemeemetmdt.nl. De meest recente brief aan de Tweede Kamer is te vinden op: [Stand van zaken brief Maatschappelijke diensttijd | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

campagne Ik-toon, kunnen we daarbij heel goed benutten net als de directe toegang tot meer dan 1 miljoen jongeren via het CJP platform. [hiervoor zijn aanvullende financiële middelen nodig]

- Culturele professionals en creatieve makers (ontwerpend onderzoek) kunnen zich ook inzetten voor aanpak van en slimme oplossingen voor maatschappelijke kwesties, zoals het mentaal welzijn van jongeren. OCW stimuleert de sociale waarde en impact op mentaal welzijn van cultuur door projecten van samenwerkende culturele en sociale professionals mogelijk te maken. We stellen voor om in 2022 en 2023 via het Fonds voor Cultuurparticipatie, programma Samen Cultuurmaken een extra call speciaal gericht op jongeren en het versterken van hun mentale gezondheid mogelijk te maken. [hiervoor zijn aanvullende financiële middelen nodig]
- Het Fonds Cultuurparticipatie steunt bijvoorbeeld 'Kunstkameraden' in Tilburg, dat zorgt voor allemaal kleine ontmoetingsprojecten. Ontmoetingsprojecten die gericht zijn op kunst en cultuur waarbij er niet alleen ontmoetingen zijn tussen kunstenaars en jongeren maar ook tussen (jeugd)zorginstellingen, (jeugd)zorgmedewerkers, ouders, medewerkers van musea, bedrijfsleven etc. Ander voorbeeld is het project Fok Me Hokje, dat steun krijgt van het private Fonds 21²⁸. Hierbij schrijven jongeren zelf teksten voor een voorstelling over genderdiversiteit, waarna professionele theatermakers het opvoeren. Bijzonder aan Fok Me Hokje is dat deelnemers niet alleen theaterstukken leren schrijven. Het project zorgt er bovenal voor dat jongeren persoonlijke verhalen met elkaar delen en op papier durven te zetten.

Voortgang

Steunpakket Welzijn Jeugd

- Om jongeren laagdrempelige mentale ondersteuning te bieden is recent de nieuwe supportlijn Alles Oké?, speciaal voor jongvolwassenen, gelanceerd. Ook komt er een campagne om aandacht te vragen voor spanningen thuis. Voor enkele initiatieven, waaronder Join Us, die zich richten op het verminderen en bespreekbaar maken van eenzaamheid onder jongeren, worden extra middelen beschikbaar gesteld.

JeugdGGZ

- Voor jongeren waarvoor het niet lukt om samen met de gemeente passende hulp te vinden, zijn in elke jeugdregio regionale expertteams jeugd opgericht. Er zijn nu nog veel regionale verschillen tussen expertteams, bijvoorbeeld in slagkracht, samenstelling en het mandaat dat zij hebben. Onlangs is door gemeenten afgesproken dat elk expertteam in elk geval voorziet in 1) consultatie en advies, 2) procesregie, 3) signalering en advisering en 4) leren van complexe zorgvragen. Expertteams komen hierdoor beter in positie om zorgvragen op te lossen. Regio's en expertteams worden ondersteund door het Ondersteuningsteam ZorgvoordeJeugd om, waar nodig, deze functies te realiseren.
- We zien dat er een groep jongeren overblijft waarvoor het niet lukt die passende hulp te organiseren, bijvoorbeeld omdat het gaat om weinig voorkomende psychiatrische problematiek, het tegelijkertijd voorkomen van twee of meer aandoeningen of schaarste van passend aanbod. Om expertteams én zorgprofessionals daarbij te ondersteunen en zorg te organiseren, zijn acht bovenregionale expertisecentra gerealiseerd. Binnen elk expertisecentrum zijn middelen beschikbaar waarmee maatwerkplekken gecreëerd kunnen worden of waarmee zorgprofessionals experts kunnen consulteren als zorg dreigt vast te lopen. Expertisecentra werken daarbij heel nauw samen met expertteams en betrokken zorgprofessionals. Op lange termijn willen we met de expertisecentra voorkomen dat zorgvragen van jongeren complex worden, doordat eerder passende en tijdige hulp geboden. Hiervoor is het van belang dat professionals in staat gesteld worden om van en met elkaar te leren.

Maatschappelijke diensttijd

MDT heeft in de coronatijd zijn waarde bewezen door extra projecten voor en door jongeren op te zetten die inspelen op de ontstane crisissituatie. Ook meerdere bestaande MDT-projecten hebben zich met hun MDT-project gericht op het ondersteunen bij de crisissituatie. Zo is MDT

²⁸ <https://www.fonds21.nl/nieuws/615/jongeren-kwetsbaar-door-coronamaatregelen>

ingezet bij actuele thema's waar jongeren, ouderen en kwetsbare mensen tijdens de coronacrisis extra mee te maken hebben, dit zijn onder andere: wordt hun netwerk vergroot, jeugdwerkloosheid, schulden en gebrek aan stageplekken.

3.3. Samenvattend

[Plaatje / tabel met overzicht financiële stromen]

[Samenvatting van de mate waarin de SER/JDC-aanbevelingen al worden opgevolgd, details in bijlage]

- Aan de meeste aanbevelingen komt het kabinet reeds tegemoet, vooral waar het gaat om ...
- Enkele van de aanbevelingen krijgen geen opvolging op gronden van [uitvoerbaarheid, kosten, ongewenste neveneffecten], het gaat hier om
- Tenslotte zijn er diverse aanbevelingen die wij graag omzetten in nieuwe acties, en deze krijgen in het vervolg van deze brief een plaats. Het gaat hier in het bijzonder om

- Governance
- Verbindingen mogelijk maken: onderwijs, gezondheid, opvoeding, wonen en participatie
 - o Toegankelijkheid van middelen
 - o Mengen van middelen (slim labelen aan de bovenkant)
 - o Beperken van de verantwoordingslast
- Opbouwen rond bestaande initiatieven:
 - o Grensvlak onderwijs/stage/werk met werkgevers (garanties, gebiedsgericht)
 - o Scholen langer open en inroosteren sport en cultuur (extra lestijd)
 - o Aanpak schulden
 - o Speelruimte AVG
- Het leven in armoede heeft een negatieve impact heeft op verschillende levensaspecten en -domeinen (denk aan school, woonomgeving en veiligheid). In de ondersteuning van kinderen en gezinnen staat de verbinding daartussen echter niet altijd centraal. Professionals richten zich bijvoorbeeld op schuldhulpverlening, op de situatie op school, op het stimuleren van gebruik van voorzieningen, maar vaak niet op de onderlinge samenhang van problemen en op het verbeteren van de totale situatie voor het kind en het gezin. Er is meer integraliteit en regie vanuit het rijk nodig. Ook kan er verder geïnvesteerd worden in deskundigheidsbevordering van professionals en ervaringsdeskundigen die in contact staan met gezinnen in een armoedesituatie. *11) Karofonds e Beou - aanpak? Regeling geld.*
- Koppeling gebieden en landelijke aanpak 16-27 aanpak. Vanuit de landelijke aanpak 16-27 is al veel ervaring met een landelijke en lokale aanpak voor kwetsbare jongeren die met meerdere vraagstukken tegelijkertijd te maken hebben. Juist in de levensfase 16-27 verandert er veel voor jongeren vanwege het volwassen worden, de opvolging jeugdhulp of niet, de overgang onderwijs-werk, thuis-zelfstandig wonen etc. Juist bij kwetsbare kinderen luistert een soepele overgang nauw. Zo is bekend dat een deel van de jongeren die uit jeugdhulp met verblijf komen, na het 18^e jaar dak en thuisloos wordt (NB onderbouwing). Het programma 16-27 richt zich dan ook specifiek op kwetsbare jongvolwassenen op weg naar volwassenheid. Daarbij werkt het programma aan een integrale aanpak vanuit 6 leefdomeinen: onderwijs, werk&inkomen, veiligheid, netwerk & vrije tijd, zorg, wonen. *Doorbreek aanpak.*
- AVG: veel instanties zijn bekend met deze gezinnen maar mogen niet samenwerken zonder toestemming. Vanwege de slechte ervaringen en affaires zijn veel mensen ook huiverig. Instanties tasten daarom vaak in het duister over of anderen betrokken zijn. Het uitgangspunt van de rationele burger die zelf kan aangeven wat hij wil, is hier ongelukkig. In geval van kans op multiproblematiek zou een hulpverlener/gezinsregisseur toestemming moeten hebben om meer informatie van het huishouden te verzamelen, ook zonder toestemming van het gezin.
- Schulden en geldzorgen staan niet op zichzelf. Ze leiden vaak tot veel stress en zijn een katalysator voor problemen op andere leefdomeinen zoals werk, huisvesting, gezondheid, opvoeding, ggz-problematiek, veiligheid etc. Ondersteuning op andere leefdomeinen is vaak weinig effectief als iemand in beslag wordt genomen door geldzorgen. Het is van belang om jongeren met geldzorgen vroegtijdig in beeld te hebben en passende ondersteuning te bieden om hardnekkige problemen zoals langdurige werkloosheid, (kinder)armoede, schulden en meervoudige problematiek te voorkomen. Hierbij is het van belang dat de (lokale) overheid, scholen, werkgevers, vrijwilligersorganisaties, gezondheidsprofessionals, private organisaties, JGZ, verloskundige, kraamzorg en maatschappelijke organisaties hierbij nog meer integraal optreden.

Meer eigenaarschap / jongereninspraak

- PM

Meer veerkracht / mentaal welbevinden

- Invulling tijdelijke extra middelen laagdrempelige mentale hulp jongeren in samenhang met Nationaal Plan Onderwijs (NPO)
- Mentorprojecten: mbv hogescholen en universiteiten uit de regio. Laagdrempelig, kwestie gericht, zoals keuze vervolgopleiding.

- 12
concreet
zie
16.
- Vier wekenzoektermijn opschorten. Tijdelijke Bijstand versoepeling.
 - Lokaal kan de ondersteuning het beste vorm krijgen in de vorm van advies aan jongeren via bestaande infrastructures zoals door Kunstbende, door cultuurcoaches, en door docenten of coördinatoren van centra voor de kunsten en muziekscholen, die in het hele land beschikbaar zijn. Ook jongerenwerkers zouden hier een rol in kunnen spelen. Al deze professionals kunnen bovendien een stimulerende rol spelen richting jongeren om deze activiteiten te ontplooien.
 - Om te stimuleren dat jongeren weer in groepsverband cultureel en creatief bezig kunnen introduceren we tijdelijk een persoonlijk budget voor de jeugd om de eigen activiteiten te kunnen kiezen. Zo geven we jeugd zelf de regie over de activiteiten die ze willen ondernemen. Voor de effectieve besteding van dit budget kan gebruik gemaakt worden van de infrastructuur en de financiële middelen van het Jeugdfonds Sport en Cultuur voor de jeugd uit gezinnen met een laag inkomen en van de infrastructuur van CJP en hun Cultuurkaart/MBO Card/CJP pas voor jeugd. In aanvulling hierop zetten we samen met culturele partners en met betrokkenheid van jeugd een communicatiecampagne op om de jeugd te stimuleren (weer) cultureel actief te worden en ze inspiratie en support te geven. Het netwerk van de campagne Ik-toon, kunnen we daarbij heel goed benutten net als de directe toegang tot meer dan 1 miljoen jongeren via het CJP platform. [hiervoor zijn aanvullende financiële middelen nodig]
 - Culturele professionals en creatieve makers (ontwerpend onderzoek) kunnen zich ook inzetten voor aanpak van en slimme oplossingen voor maatschappelijke kwesties, zoals het mentaal welzijn van jeugd. OCW stimuleert de sociale waarde en impact op mentaal welzijn van cultuur door projecten van samenwerkende culturele en sociale professionals mogelijk te maken. We stellen voor om **in 2022 en 2023** via het Fonds voor Cultuurparticipatie, programma Samen Cultuurmaken een extra call speciaal gericht op jeugd en het versterken van hun mentale gezondheid mogelijk te maken. [hiervoor zijn aanvullende financiële middelen nodig]
 - **VOORBEELDEN:** Het Fonds Cultuurparticipatie steunt bijvoorbeeld 'Kunstkameraden' in Tilburg, dat zorgt voor allemaal kleine ontmoetingsprojecten. Ontmoetingsprojecten die gericht zijn op kunst en cultuur waarbij er niet alleen ontmoetingen zijn tussen kunstenaars en jeugd maar ook tussen (jeugd)zorginstellingen, (jeugd)zorgmedewerkers, ouders, medewerkers van musea, bedrijfsleven etc. Ander voorbeeld is het project Fok Me Hokje, dat steun krijgt van het private Fonds 21. Hierbij schrijft jeugd zelf teksten voor een voorstelling over genderdiversiteit, waarna professionele theatermakers het opvoeren. Bijzonder aan Fok Me Hokje is dat deelnemers niet alleen theaterteksten leren schrijven. Het project zorgt er bovenal voor dat jeugd persoonlijke verhalen met elkaar delen en op papier durven te zetten.

Meer bestaanszekerheid

- Creëren tijdelijke huisvesting/ integrale leef en zorg arrangementen ism woningcorporaties en/of RGB en/of particuliere vastgoed vastgoed bezitters
- Investeer in bij- en omscholing voor werkloze jongeren of jongeren die zich willen laten omscholen naar een 'tekortsector' als zorg of onderwijs.
- Aanpak schulden: veel thuiswonende jongeren blijven buiten beeld bij de schuldhulpverlening en belasten vooral zichzelf. Een gerichte aanpak om deze jongeren te signaleren en te ondersteunen is nodig. Met behulp van data van belangrijke schuldeisers (mobiele telefoon providers, kleding, elektronica) en actieve benadering of drempelverlaging kunnen meer jongeren worden bereikt.
- Gericht programma uitbreiding tijdelijke voorraad (noodgebouwen, bestaande gebouwen, particuliere woningen), met afspraken over nieuwbouw zodat de tijdelijkheid ook geborgd is. Toegang tot de extra voorraad niet alleen voor reguliere wachtrijen, ook voor wijkteams.
- Verdere versterking op de kennis en vaardigheden van professionals in het brede sociaal domein over geldzorgen onder jongeren, zodat zij op de juiste wijze het gesprek hierover kunnen voeren; in staat zijn geldzorgen vroegtijdig te signaleren; passende ondersteuning te bieden en/of juist door te verwijzen;

- Uitbreiding van het aantal vindplaatsen van jongeren met geldzorgen (denk hierbij bijvoorbeeld aan huisartsen, wijkteams, jongerenwerkers, voedselbanken en scholen/leerplicht en arbeidsmarktregio's);
- Kennisontwikkeling te faciliteren over effectieve laagdrempelige ondersteuning (voorliggend aan het meer curatieve gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid) en deze kennis ook te implementeren;
- Gemeenten te faciliteren in het verder versterken van hun preventiebeleid binnen de gemeenten en het bereiken van meer mensen in samenwerking met armoede-, welzijn en zorgorganisaties.

Meer kanselijkheid

- Extra inzet inlopen (extra) achterstanden agv coronacrisis: Stimuleren brede brugklassen. Stimuleren samenwerking onderwijs-gemeenten.
- Sport, cultuur en vrijetijdsinvullingen aanbieden via de scholen in de vorm van extra uren dagprogrammering. Dit zorgt voor een hoger bereik en een hogere deelname, waarbij jongeren ondersteund worden om de voor hunzelf beste keuze te maken.
- Ondersteuning bij overgangen en keuzemomenten op scholen. Bij de overgang van po naar vo is nu voor het eerst vaak, kansrijk geadviseerd. Dit brengt echter ook een groter risico op afstroom mee. Hiervoor is, bijvoorbeeld ondergebracht in dagprogrammering VO, extra begeleiding nodig. Ook bij belangrijke keuzemomenten erna, van klas 2 naar 3 op het vmbo, en bij de keuze voor een specifieke MBO-opleiding etc, is extra begeleiding en stimulans gewenst. Over oplossingen hiervoor wordt al lang gesproken. In de corona jeugd aanpak willen we experimenteren, en vooral dicht bij jongeren staan om ervoor te zorgen dat de keuzes goed zijn en ook lukken. Dit nu vanwege de urgentie mogen doen, kan ook veel betekenen voor de behoorlijke impasse in het vraagstuk.

5.2. Beleidsagenda voor de langere termijn

[inventarisatie van wensen van jongeren, gemeenten en professionals; nog te wegen]

Meer integraal / multiproblematiek

- Hiervoor wetten meer op elkaar aansluiten waardoor uitvoering meer ontschot kan werken (Participatiewet, Jeugdwet, WMO, Zorgverzekeringswet).
- Inbreng vanuit wetenschap organiseren
- Maak ook gebruik van inzichten vanuit de wetenschap (science for policy), zowel als informatiebron (zie best practices afgelopen jaar) als voor monitoring (hebben de maatregelen, zoals MDT of digitalisering van onderwijs, het gewenste effect).
- Voor de 16 genoemde stedelijke vernieuwingsgebieden en andere kwetsbare gebieden in Nederland is een langdurig en integraal commitment van lokale coalities en rijksoverheid gewenst. Het gaat dan om een aanpak van de cumulatie van opgaven in deze gebieden, die al bestond voor de coronacrisis en die versterkt is dóór deze crisis, waarin herstel op de korte termijn en perspectief voor de langere termijn samengaan. Een dergelijk programma is expliciet breder dan alleen gericht op de jongeren in deze gebieden, maar de problematiek van kinderen en jongeren staat tegelijkertijd wel centraal in een dergelijk programma en de bredere aanpak is ook noodzakelijk om de duurzaamheid van de veranderingen te borgen.
- De allergrootste opgave die er ligt is herkenning en erkenning dat we te maken hebben met een gevarieerde doelgroep die andere behoeften en ondersteuning nodig hebben, dan jongeren zonder zorg of hulpvraag. Hiervoor is het van belang op regelmatige basis overleg te blijven voeren met alle stakeholders, maar ook met de jongeren zelf. Bijvoorbeeld met een organisatie als JongPit, die zich inzet voor jongeren met een chronische ziekte of lichamelijke handicap en Expex die zich voor jongeren in de jeugdhulp zet. Deze organisaties kenmerken zich door hun ervaringsdeskundigheid en weten als geen ander wat deze jongeren nodig heeft. Ook hebben we regelmatig overleg met de organisaties als Iederin, Per Saldo, VGN, LOC omdat zij

weten wat de doelgroep nodig heeft. Deze partijen worden bij de beleidsvormingsprocessen betrokken.

- Er zal een vervolgtraject worden gestart om de toegang voor jongeren met een levensbrede en levenslange zorg of hulpvraag te verbeteren. Een belangrijk onderdeel hiervan is de herkenning en erkenning van deze doelgroep en dat andere zorg en ondersteuning nodig is voor deze jongeren en hun gezinnen. Onder andere op basis van casusgericht onderzoek zal verkend worden hoe dit verbeterd kan worden.
- Het belangrijk om deze jongeren goed in beeld te hebben. Dit is reden voor het ministerie om een monitoringsonderzoek te starten naar deze doelgroep.
- Verder wordt er in overleg met verschillende belangen- en clientorganisaties gewerkt aan een aanpak op het terrein van complexe zorg en een aanpak voor de doelgroep LVB in het kader van het actieprogramma Volwaardig leven. Hierbij gaat specifieke aandacht naar jongeren uit.

Meer eigenaarschap/ jongereninspraak

- Mogelijk kunnen we nog **vervolgafspraken over samenwerking tussen JDC en Rijk** maken. Hier kan BZK vanuit traject Democratie en Jongeren mogelijk een rol bij spelen. Eerder hebben we met SER gesproken over een mogelijke samenwerking bij de jongereninspraak-pilots. VVD?

Meer veerkracht / mentaal welbevinden

- De Tweede Kamer heeft het kabinet bij motie opgeroepen om een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden van een Nationaal preventieakkoord mentale gezondheid²⁹. Medio 2021 moet zijn verkend of er mogelijkheden zijn om te komen tot een nationaal preventieakkoord mentale gezondheid, welke focus een dergelijk akkoord moet hebben en welke doorlooptijd daarmee gemoeid is. l

Meer bestaanszekerheid

- Investeer in bij- en omscholing voor werkloze jongeren of jongeren die zich willen laten omscholen naar een 'tekortsector' als zorg of onderwijs.
- Creëren tijdelijke huisvesting/ integrale leef en zorg arrangementen ism woningcorporaties en/of RGB en/of particuliere vastgoed vastgoed bezitters (input VNG)
- De uitdaging de komende jaren blijft om voldoende betaalbare kleinere wooneenheden te realiseren voor jongeren die extra ondersteuning nodig hebben.
- Het afschaffen van de leeftijdsgrens van de huurtoeslag vergt een fundamentele wijziging (met inhoudelijke en financiële gevolgen). In het kader van de motie³⁰ van de leden Lodders (VVD) en Van Weyenberg (D66), waarvoor wordt bekeken welke verbeteringen binnen het huidige toeslagenstelsel mogelijk zijn, is ook de leeftijdsgrens in de huurtoeslag naar voren gekomen, maar met een minder ingrijpende wijziging. In dat kader is geconstateerd dat de leeftijdsgrens in de huurtoeslag inmiddels niet meer gelijk is aan de leeftijdsgrens voor het jeugdminimumloon, en dat het logisch lijkt om deze weer gelijk te trekken. Dat zou betekenen dat de leeftijdsgrens verlaagd wordt van 23 naar 21 jaar. Vanwege de financiële consequenties hiervan moet de besluitvorming over worden gelaten aan het nieuwe Kabinet.

²⁹ TK 2020-2021, 32 793 nr. 538

³⁰ Kamerstukken II 2020/21, 35572, nr. 49.

13

Ma met
wat 0,5 mld?**Meer kansengelijkheid**

- Extra ophoging van de middelen voortijdig schoolverlaten zou bijdragen aan het oplossen van dit probleem. Hierin heeft elke RMC-regio een maatregel gericht op multi-problematiek in het onderwijs (vo en mbo). Daar dit een bestaande regeling is, bestaat er reeds een structuur en zijn er duidelijke verantwoordingslijnen.
- Extra inzet inlopen (extra) achterstanden agv coronacrisis: Stimuleren brede brugklassen. (conform VNG).
- Het Kabinet heeft aangegeven de uitkomsten van het IBO Jongeren met afstand tot arbeidsmarkt³¹ te onderschrijven. Daarom zijn een aantal onderdelen hiervan opgenomen in het aanvullende sociaal pakket en het NPO maar is de structurele borging overgelaten aan een volgend Kabinet. Het IBO beschrijft de noodzaak van een integrale ondersteuning van jongeren, welke knelpunten hierin nu bestaan en welke oplossingen nodig zijn. Dit zijn de vier hoofdpunten:
 - o Een goede ketenaanpak met lange termijnvisie ontbreekt. → Integrale wettelijke verantwoordelijkheid 16-27-jarigen bij gemeenten.
 - o Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt raken soms uit beeld bij organisaties. → Zorg voor een goede monitor- en signaleringsfunctie.
 - o Gebrek aan integrale begeleiding → Begeleiding en integrale ondersteuning.
 - o Beleid overschat de zelfredzaamheid van (een deel van) de populatie van jongeren met een (risico op een) afstand tot de arbeidsmarkt. → Maatwerk mogelijk maken in wet- en regelgeving.
- Maatschappelijke diensttijd is ook bijzonder geschikt om jongeren na de coronacrisis te ondersteunen en perspectief te bieden. MDT draagt bij aan verschillende beleidsvraagstukken zoals mentaal welzijn, jeugdwerkloosheid, schulden, onderwijsachterstanden, eenzaamheid etc. Daarnaast is MDT een domeinoverstijgend programma waar zowel Rijk als gemeenten over de zorg/onderwijs/arbeidsmarkt domeinen heen samenwerken. Voor de (middel)lange termijn is het van belang dat binnen de overheid (Rijk en gemeenten) de ondersteuning van jongeren geïntegreerd over de domeinen heen wordt vormgegeven. Minstens zo belangrijk is om dit samen met jongeren zelf te doen, in lijn met de werkwijze bij MDT.
- Leefstijl en sporten voor jongeren aantrekkelijk houden

6. TOT SLOT

- Herhalen van de omvang en complexiteit van de uitdaging
- Markeren dat al veel in gang is gezet
- Enkele highlights van extra actie KT en LT
- Benadrukken dat het belangrijk is dat deze aanpak een krachtig vervolg krijgt onder het nieuwe kabinet als onderdeel van herstelbeleid.

19 februari

³¹ [eindrapport-jongeren-met-een-afstand-tot-de-arbeidsmarkt.pdf \(rijksbegroting.nl\)](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdwerkloosheid/publicaties/2020/07/01/eindrapport-jongeren-met-een-afstand-tot-de-arbeidsmarkt-pdf-rijksbegroting-nl)

Aanbevelingen Onderwijs

De JDC doet 6 aanbevelingen op het gebied van onderwijs:

1. Zorg voor hybride onderwijs: een combinatie van thuisonderwijs en fysieke lessen in kleine groepen, met voorrang voor studenten met een slechte thuissituatie.
2. Benut de ervaring met digitaal onderwijs; bijvoorbeeld met landelijke streams van de beste online lessen in basisvakken.
3. Ga soepeler om met leningen en studieschulden, nu veel studenten studievertraging hebben en/of hun bijbaan kwijt zijn.
4. Zorg voor meer mentale hulp, bijvoorbeeld via schoolpsychologen en laagdrempelige online mogelijkheden.
5. Zorg als overheid, onderwijs en werkgevers voor meer stagemogelijkheden.
6. Breng in kaart wat de gevolgen van de coronacrisis zijn voor de jongeren die onderwijs volgen.

[1] Hybride onderwijs

- Het po is sinds 8 februari weer open en scholen voor vo zijn vanaf 1 maart met extra maatregelen weer open. Alle leerlingen gaan minimaal 1 dag per week naar school. Op de dagen dat de leerlingen niet op school zijn volgen zij onderwijs op afstand. Daarbij wordt onder meer prioriteit gegeven aan leerlingen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Voor deze laatste groep maakt de school, waar nodig in overleg met de gemeente, de afweging om welke leerlingen het gaat. Het gaat in ieder geval om leerlingen voor wie thuis geen veilige of goede basis biedt.
- In het mbo mochten instellingen de afgelopen periode open blijven voor onderwijs en begeleiding van studenten die examens, tentamens of toetsen afleggen, voor studenten die praktijklessen volgen en voor kwetsbare studenten. Sinds 1 maart mogen alle studenten tenminste 1 dag per week fysiek onderwijs volgen. Op de dagen dat studenten niet fysiek aanwezig kunnen zijn op de instelling volgen zij zoveel als mogelijk onderwijs op afstand. Om ervoor te zorgen dat alle studenten online onderwijs kunnen volgen, wordt met het NPO €10 mln beschikbaar gesteld aan instellingen om devices aan te schaffen voor studenten die onvoldoende middelen hebben om zelf een laptop of computer aan te schaffen.
- Vanaf 26 april a.s. kan iedere student in het hoger onderwijs weer ongeveer een dag per week naar de instelling. Onderdeel van het besluit van het kabinet is dat de onderwijsinstellingen preventief testen aan studenten en medewerkers aanbieden. De aanvullende openstelling voor een dag per week geldt dan naast de bestaande uitzonderingscategorieën, zijnde voor het afleggen van examens en tentamens, het begeleiden van kwetsbare studenten en het volgen van praktijkonderwijs.

[2] Digitaal onderwijs

- Momenteel werken middelbare scholen met hybride onderwijs, waarbij ook digitaal onderwijs wordt benut.
- Specifiek voor huidige uitgevallen leerlingen (ook wel *thuiszitters*) maakt het ministerie van OCW de inzet van onderwijs op afstand mogelijk³⁴.
- In het mbo is de kwaliteit van het afstandsonderwijs is, na een eerste aanloopfase, inmiddels sterk verbeterd. Afstandsonderwijs is geen vervanging van het fysieke onderwijs, maar kan wel een goede aanvulling zijn. Bijvoorbeeld door het opnemen of *streamen* van lessen voor studenten die ziek zijn of studenten die de les nog eens na willen kijken.
- Onderwijsinstellingen geven ook aan dat voor bepaalde groepen studenten afstandsonderwijs een manier is om gemakkelijker deel te kunnen nemen aan het onderwijs. Het gaat dan bijvoorbeeld om studenten met een kind, een grote reisafstand of studenten die in de klas zich minder comfortabel voelen om op de voorgrond te treden of vragen te stellen.
- Momenteel worden de ervaringen van scholen in kaart gebracht en hoe de toegevoegde waarde hiervan na de coronacrisis behouden blijft.

³⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/11/10/derde-onderwijs-en-zorgbrief>

Aanbevelingen Wonen

De JDC doet 5 aanbevelingen op het gebied van wonen:

1. Slim blijven bouwen: zorg voor betaalbare 'gewone' huizen, maar ook tiny houses of modulaire woningen – uiteraard duurzaam.
2. Pas de financiering voor koopwoningen aan, door
 - a) soepeler om te gaan met studieschuld,
 - b) door baankansen mee te wegen bij de hypotheekberekening en
 - c) door middel van woonsubsidie voor starters.
3. Verander de regels in de huursector, bijvoorbeeld
 - a) een maximale huurprijs in de vrije sector,
 - b) een hogere inkomensgrens voor sociale huur,
 - c) strenge controle van huisjesmelkers en
 - d) toestemming om op een vakantiepark te wonen.
4. Meer aandacht voor dakloze jongeren. Dit kan onder meer door :
 - a) het verbeteren van de mogelijkheid om een briefadres te krijgen en
 - b) meer in te zetten op hulpcentra waar daklozen begeleiding kunnen krijgen.
5. Zorg voor betere informatie voor starters op de huizenmarkt, bijvoorbeeld met
 - a) een keurmerk voor particuliere verhuurders,
 - b) een checklist voor het kopen van je eerste huis of
 - c) persoonlijke begeleiding bij huur en koop.

[1] Slim bouwen

- Het kabinet onderschrijft het belang van slim bouwen.
- Niet alleen moet er snel meer aanbod komen, dat aanbod moet ook betaalbaar zijn. Tegelijkertijd moet het bouwen van woningen zich verhouden tot de klimaatdoelstellingen (CO₂-reductie), de ambities voor een circulaire economie (minder fossiele grondstoffen) en de stikstofproblematiek.
- Gelukkig zien we veelbelovende ontwikkelingen in de bouwsector die de woningbouw zowel betaalbaar als duurzaam kunnen versnellen. Denk aan verdere industrialisatie van de productie (robotisering), slimme digitale ontwerpprocessen, flexibele en demontabele woningbouwconcepten, bouwen met standaard modules en bouwen met biobased materialen als hout.
- Samen met veel betrokken partijen brengt het ministerie van BZK in kaart welke veranderingen nodig zijn en dit programma wordt binnenkort aan de Tweede Kamer aangeboden.

[2] Koopwoningen

- Op de koopwoningmarkt krijgen starters meer financieringsmogelijkheden. Zo is de weging van de studieschuld in het berekenen van de hypotheek in 2020 geëvalueerd en naar beneden bijgesteld. Bij een studieschuld van 25.000 euro kunnen starters daardoor per 1 januari 2021 gemiddeld 7.000 tot 8.000 euro meer lenen.
- Ook is per januari 2021 de overdrachtsbelasting afgeschaft voor starters die een woning kopen onder €400.000. Hierdoor hoeven zij minder lang te sparen voor de extra kosten die komen kijken bij het kopen van een huis (kosten koper). Door het verhogen van de overdrachtsbelasting voor beleggers, verbetert daarnaast de concurrentiepositie van starters ten opzichte van deze beleggers.
- Verder zijn er vanuit de markt initiatieven die de baankansen voor starters meewegen in de hypotheekberekening. Met de Arbeidsmarktscan krijgen mensen met een flexibel inkomen meer mogelijkheden om een verantwoorde hypotheek af te sluiten. De Arbeidsmarktscan kijkt namelijk niet alleen naar het huidige arbeidscontract en wat iemand verdient, maar ook naar het perspectief op de arbeidsmarkt.

- Met het actieprogramma wordt samen met 14 pilotgemeenten gewerkt aan een forse vermindering van het aantal dakloze jongeren en zo kort mogelijke duur in de maatschappelijke opvang. Hierbij is integrale dienstverlening op alle leefgebieden essentieel om enerzijds dak- en thuisloosheid te voorkomen, en anderzijds jongeren die dakloos raakt zo snel als mogelijk uit de opvang te krijgen. Zo heeft de jongerenregisseur in de 14 pilotgemeenten geleid tot betere toeleiding, blijft deze naast de jongere staan, en is integrale ondersteuning vanuit de verschillende domeinen mogelijk gemaakt.
- Ook worden met ingang van de nieuwe wet briefadres gemeenten verplicht om daar waar een dak- of thuisloos persoon zich meldt, een briefadres te verstrekken. Eerder was het geen wettelijke verplichting. Bij BZK wordt een meldpunt briefadres ingericht waar professionals zich kunnen melden als iemand een briefadres wordt geweigerd.
- Samen met SZW en Divosa is gewerkt aan verbetering van de uitvoering van het bieden van maatwerk aan (dreigend) dak- en thuisloze jongeren binnen de Participatiewet. Hiertoe is een handreiking voor uitvoerenden en beleidsmakers ontwikkeld en vinden kennissessies in het hele land plaats.

bestaand
beleid
trih?

[5] Starters

- Als starters op de koop- of huurwoningmarkt krijg je met veel verschillende organisaties te maken. Het initiatief startenopdewoningmarkt.nl brengt de informatie vanuit deze verschillende partijen samen op één plek voor zowel huren als kopen. Startenopdewoningmarkt.nl helpt op die manier starters op weg in de zoektocht naar een huur- of een koopwoning. Deze site is een initiatief van het ministerie van BZK, Aedes, Vereniging Eigen Huis, de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), De Hypotheekshop, Nationale Hypotheekgarantie (NHG), Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn), Het Verbond van Verzekeraars, NVM, VBO en VastgoedPro.
- Daarnaast is samen met de betrokken partijen in 2020 de "week van de starter" georganiseerd waarbij de site onder de aandacht is gebracht door een startersspreekuur, een online campagne en verschillende webinars. Op dit moment wordt de samenwerking uitgebreid met nieuwe partners en wordt er een *startersmonitor* ontwikkeld. Deze monitor geeft meer inzicht in de problemen die starters op de woningmarkt ervaren en helpt in het bedenken van goede oplossingen.

Overzicht - Wonen

Al onderdeel van beleid	xxxx
Niet overnemen	
Opnemen in beleid	

5.1.2e

Van: [redacted] - BD/DGC-19 <[redacted]@minjenv.
Verzonden: vrijdag 14 mei 2021 10:31
Aan: [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd
Bijlagen: Kamerbrief Herstel en Perspectief voor deJeugd_VGR
Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid
Categorieën: MEE IN DE TAS

5.1.2e

Beste [redacted] en [redacted]

Met [redacted] is afgesproken dat hij regelmatig schriftelijk een korte update krijgt van de voortgang met Kamerbrief Herstel en Perspectief voor de Jeugd (Deltaplan Jeugd, motie Ploumen).

Deze heb ik voor zijn kennisname bijgesloten. Er is geen actie of besluit van zijn kant nodig.

Op 25 mei is er weer een voortgangsgesprek over de Kamerbrief, samen met minister van Engelshoven. De informatie daarvoor zal hij in de loop van volgende week ontvangen.

Hartelijke groet,

5.1.2e



[redacted]
 5.1.2e Samenleving en COVID-19
 Postbus 20301 | 2500 EH DEN HAAG
 +31 [redacted] | [redacted]@minjenv.nl
Programmaleider

Van: [redacted] <[redacted]@minvws.nl>
Verzonden: woensdag 12 mei 2021 18:48
Aan: [redacted] - BD/DGC-19 <[redacted]@minjenv.nl>; [redacted] <[redacted]@minocw.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; [redacted] <[redacted]@minocw.nl>; [redacted] <[redacted]@MINSZW.NL>; [redacted] - BD/DGC-19 <[redacted]@minjenv.nl>
Onderwerp: RE: Kamerbrief Herstel en Perspectief voor deJeugd_VGR_210512_02

Ha [redacted]

Vanuit VWS kan die voor deze keer rechtstreeks naar het secretariaat van onze stas.

Alvast goed weekend!

Groet,

[redacted]

Verzonden met BlackBerry Work
www.blackberry.com

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security